

STADIA

HELSINGIN AMMATTIKORKEAKOULU

SELVITYS EDUSKUNNAN LISÄRAKENNUKSEN TAIDEKILPAILUSTA

Viestinnän koulutusohjelma
Kulttuurituottamisen
suuntautumisvaihtoehto
Opinnäytetyö
04.05.2006

Aila Varis

TIIVISTELMÄSIVU

Koulutusohjelma Viestintä		Suuntautumisvaihtoehto Kulttuurituottaminen	
Tekijä Aila Varis			
Työn nimi Selvitys eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailusta			
Työn ohjaaja/ohjaajat Lotta Vaulo			
Työn laji Opinnäytetyö		Aika 04.05.2006	Numeroidut sivut + liitteiden sivut 32 + 10
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää, miten ja miksi eduskunnan lisärakennuksessa pidetty taidekilpailu järjestettiin. Olen perehtynyt tähän aiheeseen kulttuurituottajan näkökulmasta ja taidekilpailujen järjestämisen avoimuuden kannalta. Vertailun vuoksi olen lyhyesti selvittänyt myös sitä, miten julkisten rakennusten taidehankinnat ovat tapahtuneet Helsingin, Salon ja Vantaan kaupungeissa ja miten ns. prosenttiperiaate on ollut näissä kaupungeissa käytössä.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytin teemahaastattelua. Haastateltaviksi valitsin neljä henkilöä, jotka ovat olleet keskeisessä asemassa toimiessaan eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailun tuomaristossa. Lisäksi lähetin sähköpostilla kysymyksiä aiheen piiriin kuuluville tahoille ja asiantuntijoille. Vaikka taidekilpailuja on järjestetty Suomessa kautta vuosien, alan kirjallisuutta taidekilpailujen järjestämisestä on hyvin vähän. Lähdemateriaalina haastattelujen lisäksi käytin soveltuvaa kirjallisuutta, aihetta sivuavaa gradua ja eduskunnan pöytäkirjoja.</p> <p>Keskeisiä kysymyksiä opinnäytetyössäni olivat: Miksi eduskunnan taidekilpailu järjestettiin? Voiko taidetta kilpailuttaa? Mikä oli taiteen suhde arkkitehtuurin ja miten löydettiin taidekilpailuun saapuneista ehdotuksista parhaat teokset? Saamani vastaukset olivat mielenkiintoisia ja rehellisiä.</p> <p>Selvitin vaihe vaiheelta taidekilpailun etenemisen. Kilpailu oli kaksivaiheinen ja kilpailussa noudatettiin Suomen Taitelijaseuran kilpailuohjeita. Kilpailuohjeiden tiukka noudattaminen oli tuonut joitakin ongelmakohtia. Yllättävää oli se, että tämä eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailun järjestäminen koettiin taiteellisen demokratian toteutumisenä, koska ei haluttu nimetä ketään tiettyä taiteilijaa toteuttamaan töitään lisärakennukseen. Kilpailulla annettiin kaikille mahdollisuus osallistua, eikä mitään taiteenlajia etukäteen suljettu pois. Tämä aiheutti suuren osanottajamäärän kilpailuun, johon tuli 1719 teosta, joista taidehankintatoimikunta valitsi kuusi ehdotusta. Kilpailu ei välttämättä ole paras taiteen hankintamuoto, vaikka sitä demokratian vuoksi puolusteltiin.</p>			
Teos/Esitys/Produktio XXXXXX			
Säilytyspaikka Taideteollisen korkeakoulun kirjasto, Aralis-kirjastokeskus			
Avainsanat taidekilpailu, julkinen taide, prosenttiperiaate			

Degree Programme in Media		Specialisation Cultural Production Management
Author Aila Varis		
Title Artistic Competition: Assessing Artwork for the Parliamentary Annexe Building in Helsinki		
Tutor(s) Lotta Vaulo		
Type of Work Final Thesis	Date 04 May 2006	Number of pages (report + appendices) 32 + 10
<p>The purpose of this thesis was to investigate how and why an art competition was arranged to select pieces for the parliamentary annexe building in Helsinki. There is an emphasis on the cultural production aspects of the research. For the purpose of comparison, the thesis also examines how art acquisition takes place in the cities of Helsinki, Salo and Vantaa, and how the so-called percentage principle has been used in these cities</p> <p>The research method involved thematic interviewing of four persons with central positions on the competition jury. Questions were also sent by e-mail to experts and other people with knowledge of the subject area. Although art competitions have been arranged in Finland for decades, very little relevant literature exists. In addition to the interviews, other relevant literature was also referred to, including parliamentary records.</p> <p>The crucial questions concerned why the art competition for the parliamentary annexe was arranged and whether, indeed, it is possible to compete artistically in this manner. The thesis also examined the relationship between art and architecture and how the best works were selected from the vast range of submissions. The answers were both honest and interesting.</p> <p>The thesis presents a step-by-step analysis of the competition's progress over two stages, and according to the specific rules for such competitions as laid out in Suomen Taiteilijaseura. Strict adherence to the rules of the competition created a number of problems, some of which are also studied.</p> <p>The primary reason for staging a competition was to be as democratic as possible, and eliminating any possibility of nominating a particular artist or artists to realise their own work within the annexe. The competition opened up the possibility to consider various artistic proposals, and no genres were ruled out in advance. This format ensured a good response and a total of 1719 proposals were received, of which six were eventually selected.</p> <p>One conclusion was that open competition may not be the best way to gather artistic proposals in such circumstances, but it is very democratic.</p>		
Work / Performance / Project -		
Place of Storage University of Art and Design Library, Aralis Library and Information Centre, Helsinki		
Keywords art competitions, percentage principle		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TAIDEHANKINTOJEN TAUSTAA	3
2.1	Helsingin kaupungin menettely taidehankinnoissa	4
2.2	Salon kaupungin menettely taidehankinnoissa	5
2.3	Vantaan kaupungin menettely taidehankinnoissa	6
2.4	Eduskunnan menettely taidehankinnoissa	7
2.5	Suomen Taiteilijaseuran kilpailusäännöt	8
2.6	Kilpailumuodot	9
3	EDUSKUNNAN LISÄRAKENNUKSEN KILPAILUMENETTELY.....	10
3.1	Kilpailun ensimmäinen vaihe.....	10
3.2	Kilpailun toinen vaihe	11
3.3	Kilpailukohteet ja teosten sijaintipaikkojen kuvaus	12
4	TUTKIMUAINEISTO JA MENETELMÄT	12
4.1	Tutkimusaineisto	12
4.2	Tutkimusmenetelmät	13
5	KYSYMYKSIÄ TAIDEKILPAILUSTA	14
5.1	Miksi eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailu järjestettiin?.....	14
5.2	Voiko taidetta kilpailuttaa?.....	17
5.3	Määrääkö arkkitehtuuri lopulta taidevalinnat?.....	20
5.4	Miten löydettiin taidekilpailuun saapuneista ehdotuksista parhaat teokset? .	22
5.5	Oliko taideteoksille luotu tila jo valmiiksi?	25
6	POHDINTA.....	27
	LÄHTEET	31
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Lähes aina julkisiin tiloihin hankitaan taidetta rakennuksen valmistumisen jälkeen elävöittämään ympäristöä ja luomaan viihtyisyyttä tilaan. Taide kuvastaa myös aikansa kulttuurihistoriaa ja hyvä taide sopii kaikkialle.

Opinnäytetyöni aihe selvisi minulle helposti, koska taiteesta kiinnostuneena kulttuurituottajaopiskelijana käytin ainutlaatuista tilaisuutta hyväkseni ja valitsin loppu-työni tutkimuskohteeksi omalla työpaikallani eduskunnan lisärakennuksessa järjestetyn Suomen kaikkien aikojen suurimman taidekilpailun. Vaikka itse en ollut mukana taidekilpailun järjestelyissä, halusin perehtyä tähän aiheeseen tapahtuman järjestäjän näkökulmasta. Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää, miten ja miksi taidekilpailu toteutettiin. Samalla minulla oli mahdollisuus perehtyä taiteen hankkimiseen julkiseen rakennukseen taidekilpailun kautta ja siihen miten se lopulta onnistui.

Opinnäytetyöni etsii vastausta myös siihen, voiko taidetta ylipäätään kilpailuttaa. Lisäksi pohdinnan aiheita on antanut se, miten taidekilpailuun saapuneista 1719 ehdotuksesta löytyivät parhaat teokset.

Tutkimusmenetelmäksi valitsin teemahaastattelun. Haastateltaviksi valitsin neljä henkilöä, jotka olivat keskeisessä asemassa toimiessaan eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailussa tuomaristossa.

Kaikki haastattelut toteutin avoimina teemahaastatteluina, jotka pohjautuivat kysymysrunkoon (Liite 1). Luvussa viisi käsittelen lähemmin taidekilpailukysymyksiä, jotka olivat:

- Miksi eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailu järjestettiin?
- Voiko taidetta kilpailuttaa?
- Mikä oli taiteen suhde arkkitehtuuriin?
- Miten löydettiin taidekilpailuun saapuneista ehdotuksista parhaat teokset?

Haastatteluja vertailemalla poimin esiin keskeisiä teemoja, joita pohdiskelen kulttuurituottajan näkökulmasta. Opinnäytetyöstäni jätän pois arkkitehtuurin ja taidehistorian erityiskysymykset. Lisäksi tiedonhankintamenetelmänä olen käyttänyt asiantuntijayhteyksiä sähköpostitse sekä puhelimitse. Vertailun vuoksi selvitin lyhyesti, miten taidehankinnat julkisiin rakennuksiin ovat tapahtuneet Helsingin, Vantaan ja Salon kaupungeissa viime vuosina.

Vaikka taidekilpailuja on järjestetty Suomessa kautta vuosien, alan kirjallisuutta taidekilpailujen järjestämisestä on todella vähän. Tähän johtopäätökseen tulivat myös Helsingin yliopiston taidehistorian laitoksen sekä taidekirjastojen informaatikot. Haastattelujen lisäksi lähdemateriaalina käytettävissäni oli osa eduskunnan lisärakennuksen taidehankintatoimikunnan kokouksen pöytäkirjoista.

Ammatillisesta näkökulmasta katsottuna tutkielmani aihe on kiinnostava ja myös tärkeä, koska kulttuurituottaja voi toimia myös taidekilpailujen järjestäjänä. Tästä näkökulmasta aihetta ei ole aiemmin tutkittu, ja eduskuntatalo tutkimuskohteena omalla arvovallallaan herätti kiinnostukseni kulttuurisisältöisen tapahtuman järjestämistä ja toteuttamista kohtaan.

2 TAIDEHANKINTOJEN TAUSTAA

Syksyllä 1939 kiinnitti presidentti Kyösti Kallio huomiota taiteen tukemiseen julkisin varoin ja keväällä 1939 hyväksyttiin eduskunnassa toivomusponsi, jonka mukaan rakennussuunnitelmia laadittaessa olisi varattava enintään yksi prosentti myönnettyistä määrärahoista käytettäväksi asianomaisen rakennuksen taiteelliseen koristamiseen ”mi-käli rakennuksen laatu ja tarkoitus sellaista saattavat edellyttää”. Syttynyt sota katkaisi nämä suunnitelmat. Sodan päätyttyä tehtiin asiasta vuonna 1949 uusi eduskunta-aloite, joka hylättiin. Vuonna 1948 kansanedustaja Lappi-Seppälä teki toivomusaloitteen siitä, että hallitus antaisi eduskunnalle esityksen laiksi, jonka mukaan valtion rakentamien julkisten rakennusten määrärahasta käytettäisiin 1,5 prosenttia rakennusten kaunistamiseen, taideteoksilla, maalauksilla ja kuvanveistolla. (Valkonen 1986, 100; Lappi-Seppälä 1948.)

Edellä mainittu toivomusaloite on saanut käytössä vakiintuneen kutsumanimen prosenttiperiaate. Prosenttiperiaatteella tarkoitetaan sitä, että julkisen rakentamisen ja korjausrakentamisen yhteydessä rakennuskustannuksiin varataan tietty osuus, esimerkiksi 1–2 prosenttia rakennuskustannuksista käytettäväksi rakennuksen tai sen ympäristön taiteelliseen parantamiseen suunnittelun, toteuttamisen ja hankintojen avulla.

Prosenttiperiaate taidehankinnoissa on ollut vaihtelevasti käytössä eri kaupungeissa ja kunnissa julkisten rakennusten kaunistamisessa. Taidehankintojen valmistelu edellyttää eri alojen toimijoiden yhteistä ja pitkäjänteistä tausta- ja yhteistyötä. Vertailun vuoksi selvitin lyhyesti sitä, miten julkisten rakennusten taidehankinnat ovat viime vuosina tapahtuneet Helsingissä, Vantaalla ja Salossa ja miten ne on toteutettu varsinaisessa tutkimuskohteessani eduskunnan lisärakennuksessa.

Taiteen ja kilpailemisen suhde on aina ollut ristiriitainen, joten pohdin tässä opinnäytetyössäni myös sitä, voiko taidetta ylipäättään kilpailuttaa. Taiteen on todettu luovan ympäristöönsä hyvää oloa ja viihtyvyyttä. Ilman taidetta ja kauneutta myös työpaikat olisivat liian autioita tyhjine seinineen. Silmille pitää olla katsottavaa ja myös mielelle virikkeitä.

Seuraavissa kolmessa luvussa tuon vertailun vuoksi esille sen, miten taidehankinnat ovat tapahtuneet Helsingin, Salon ja Vantaan kaupungeissa. Nämä kaupungit olen ottanut vertailukohteeksi lähinnä niiden erilaisuuden vuoksi. Helsinki edustaa suurkaupunkia, jossa taiteeseen investoidaan paljon myös julkisissa rakennuksissa. Vantaan kaupunki edustaa vastaavasti Helsingin läheisyydessä olevaa kaupunkia, joka parhaillaan on kaupungin talouden tervehdyttämisohjelman takia jäädyttänyt taidehankintoja. Salon kaupunki on tunnettu lähinnä elektroniikkateollisuudesta, ei niinkään kulttuuristaan. Vaikka yllättävää oli, että Salon kaupunki investoi paljon julkisiin rakennuksiin sijoitettavaan taiteeseen.

2.1 Helsingin kaupungin menettely taidehankinnoissa

Helsingin kaupungilla prosenttiperiaatteesta on tullut noin kymmenen vuoden aikana vakiintunut käytäntö.

Julkisista rakennuksista koulut, päiväkodit ja viime vuosina myös muun tyyppiset rakennukset ovat saaneet juuri kohteen yhteyteen ja ympäristöön toteutetun taideteoksen. Käytännössä kaikki kaupungin rakentamat kohteet eivät kuitenkaan saa omaa taideteosta. Torien, puistojen ja katuaukioiden rakentamisessa prosenttikäytäntö on toteutunut vain osittain, vaikka kaupunginhallitus teki vuonna 1991 siitä päätöksen suosituksen muodossa.

Helsingin kaupungin taidemuseosta arkkitehti Klas Fontell kertoi lähettämässään sähköpostikirjeessä, miten Helsingin kaupungin taidemuseon toiminta ns. prosenttirahakohteiden hoitamisessa tapahtuu.

Arkkitehti Fontellin mukaan taidemuseon kannalta tärkein yhteistyötaho taiteilijavalintoja pohdittaessa on rakennuksen arkkitehti, joka omalta osaltaan on perehtynyt tilaajan ja käyttäjän toiveisiin. Arkkitehdin mukanaolo on todettu tarpeelliseksi, koska hän osaa vastata niihin kysymyksiin, jotka koskevat taiteen roolia ja paikkaa rakennuksessa.

Taidehankinnat etenevät Helsingin kaupungilla käytännössä siten, että taidemuseo saa Helsingin kaupungin rakennusvirastolta tiedon uudesta rakennushankkeesta, määrärahasta, osapuolista ynnä muista toimijatahoista, jotka ovat hankkeessa mukana. Taide-

museo ottaa ensin yhteyttä rakennuksen arkkitehtiin, tutustuu suunnitelmiin ja hankkeen erityisalueisiin. Taidemuseo neuvottelee arkkitehdin kanssa taideteoksen /teosten sijoitusvaihtoehtoista ja taiteen roolista rakennuksessa. Lisäksi esitellään taiteilijavaihtoehtoja arkkitehdille, tilaaja- ja käyttäjätahoille. Tämän jälkeen keskustellaan eri vaihtoehtoista ja haetaan konsensus-ratkaisua. Lopulta taidemuseo esittää Helsingin kaupungin rakennusvirastolle, että ehdotettu taiteilija valittaisiin toteuttamaan taideteosta.

Helsingin kaupungin taidemuseo tekee sopimuksen luonnoksesta, joka myöhemmin esitellään eri osapuolille, jotka ovat mukana hankkeessa. Mikäli kaikki ovat tyytyväisiä esitykseen, taidemuseon johtaja esittää Helsingin kaupungin rakennusvirastolle, että he voivat tilata kyseisen teoksen taiteilijalta. Taidemuseo seuraa hankkeen etenemistä ja tekee tarvittavat välitarkastukset, sekä vastaanottaa valmiin teoksen liittäen sen kokoelmiinsa. (Fontell, sähköpostikirje 14.2.2006.)

2.2 Salon kaupungin menettely taidehankinnoissa

Salossa on noudatettu prosenttiperiaatetta arviolta 1970-luvun alusta alkaen. Salon entinen kaupunginarkkitehti Lauri Holmén, joka jäi eläkkeelle 1990-luvun lopulla, piti tärkeänä asiana taideteosten hankintaa osana rakennuskohteita, kertoi Salon taidemuseon amanuessi Pirjo Juusela-Saraso lähettämässään sähköpostikirjeessä. Salossa uudisrakennuksiin varataan yksi prosentti taidetta varten kohteen kokonaisbudjettiin. Sama määrä varataan myös rakennusten laajennushankkeisiin. Taideteosten hankintaa hoitaa taidehankintatyöryhmä, jossa on mukana taidemuseon johtaja ja amanuessi, kaupunginarkkitehti, kulttuuritoimenjohtaja ja kaupunginpuutarhuri. Mukaan työryhmään pyydetään myös rakennuksen arkkitehti ja rakennuksen käyttäjän edustaja esimerkiksi päiväkodista tai vanhainkodista. Taidemuseo perustettiin 1998 ja silloin myös palkattiin taidemuseon henkilökunta. Nykyisin myös kaupunginpuutarhuri on otettu mukaan työryhmään antamaan oman näkemyksensä ja asiantuntemuksensa kaupungin puistojen ja ulkoteosten osalta.

Viimeisin suurin prosenttiperiaatteen mukaisesti toteutettu hanke oli Salon lukion uusi rakennus, johon taidetta varten oli varattuna rahaa 92 000 euroa. Lukio otettiin käyttöön elokuussa 2005. Suurin yksittäinen hankinta lukioon oli Olli Hans-Christian Bergin ulkoveistos. Lukion sisätiloihin on hankittu mm. valokuvaaja Pekka Turusen 10-osainen

kuvasarja sekä lasitaiteilija-arkkitehti Ville Wigeliuksen moniosainen lyijylasityö. (Juusela-Sarasmo sähköpostikirje 13.2.2006.)

2.3 Vantaan kaupungin menettely taidehankinnoissa

Vantaan taidemuseon intendentti Anne Kaarna, kertoi lähettämässään sähköpostikirjeessä, että Vantaan kaupunginhallitus on tehnyt huhtikuussa 2005 periaatepäätöksen, jonka mukaan Vantaan uudisrakennukseen tehtävät taidehankinnat jäädytetään neljän vuoden määräajaksi osana kaupungin talouden tervehdyttämishjelmaa. Esitykset taidehankinnoista olisi jatkossa yhdistettävä rakennusten investointien hankesuunnitelmiin. Taidemäärärahojen käytöstä ja niiden määrästä päättää kaupunginhallituksen periaatepäätöksen puitteissa kaupungin kiinteistöjä hallitseva tilakeskuksen johtokunta. Tilakeskuksen johtokunnalla ei välttämättä ole asiantuntemusta taiteen hankkimiseen, joten taiteellinen asiantuntemus on edelleen Vantaan taidemuseon henkilökunnalla.

Vuonna 1988 kaupunginhallitus teki prosenttiperiaatteen mukaisen periaatepäätöksen taidehankintojen sisällyttämisestä ja hankkimisesta rakennustöiden yhteydessä. Tätä periaatepäätöstä muutettiin huhtikuussa 2005 siten, että taidehankintoihin varattavaa määrärahaa pienennettiin enintään 0,3 prosenttiin. Vuosien 1988 - 2005 välisenä aikana prosenttiperiaate toteutui valikoiduissa kohteissa. Määräraha vaihteli 0,3 – 1 % rakennuskustannuksista hankesuunnittelussa.

Aiemmin Vantaalla on taidehankinnoissa toimittu seuraavasti noudattaen myös suositusta prosenttiperiaatteesta: Niihin tiloihin, joihin on päätetty hankkia taideteoksia, taiteilija on ollut mukana hankkeen alkumetreillä. Taiteilija on ollut sopimussuhteessa, kuten muut aliurakoitsijat. Kirjalliset sopimukset on valmistellut intendentti ja tilaajana on toiminut asemavaltuutettu teknisen toimen johtaja, sivistystoimenjohtaja tai rakennuspäällikkö. Taideteoskokonaisuus on valmisteltu arkkitehtitoimiston kanssa.

Vantaan kaupunki ei ole hankkinut taidetta taidekilpailujen kautta. (Kaarna, sähköpostikirje 15.3.2006.)

2.4 Eduskunnan menettely taidehankinnoissa

Filosofian tohtori Liisa-Maria Hakala-Zilliacus, jota olen haastatellut myös tähän opinnäytetyöhöni liittyen, on käsitellyt kirjassaan *Suomen Eduskuntatalo, Kokonaistaideteos, itsenäisyysmonumentti ja kansallisen sovinnon representaatio* (2002), perinpohjaisesti eduskunnan päärakennuksen taidehankintoja. Kirjassaan hän tuo esille sen, että tärkeimpien tilojen taideteokset hankittiin ”demokraattisten” kilpailujen kautta. Sana demokraattinen on tuossa kirjan kohdassa laitettu lainausmerkkeihin. Mutta kirja kertoo, että ensin järjestettiin suuren valiokunnan seinämaalauskilpailu toukokuun lopusta 1929 helmikuun alkuun 1930. Samalla julistettiin tammikuussa 1930 istuntosalin veistuskilpailu, jossa kilpailuaika oli tehtävän merkitykseen nähden yllättävän lyhyt, vain toukokuuhun. Irrallisia taideteoksia ei hankittu lainkaan. Kaikki valiokuntasalit jäivät ilman taidetta, samoin hallituksen huoneet, diplomaattihuone ja naisten huoneet. Puhe- miehen käytävän arvokkaisiin huoneisiin sijoitettiin muotokuvakokoelma. Eduskuntatalon ”yksinkertaisuuteen” vaikuttivat tyylimurros, talouslama, rakennuksen ”vakava” funktio ja talon arkkitehti J.S.Sirénin henkilökohtainen maku.

Eduskunnan päärakennuksesta on puhuttu paljon kokonaistaideteoksena.

1920-luvulla sisustukset olivat vielä kokonaisvaltaisia ja huonekalusuunnittelijat ja kuvataiteilijat tekivät usein yhteistyötä. Ammattikuvat eivät olleet yhteisen koulutuksenkaan tähden vielä täysin eriytyneet, ja ajan sisustusideologia suosi kokonaistaideteoksia ja arvosti koristetaidetta. Kokonaistaideteoksessa kuvataiteilijan asema muistutti koristetaiteilijaa, ja tunnettu taiteilijakin oli lähinnä arkkitehdin avustaja. Taidemaalari lähensi siis koristemaalaria ja kuvanveistäjää koristeveistäjää. Bruno Tuukkanen seinämaalauksia ja kattopalkkien maalauksia Eduskuntatalossa voi pitää koristetaiteena. (Hakala-Zilliacus 2002, 303, 403.)

Eduskunnan taidekilpailussa mukana olleiden haastattelemini asiantuntijoiden mielestä kilpailun järjestäminen koettiin kilpailutradition palauttamisena ja demokraattisena taidehankintamuotona. Suuria kilpailumuotoisia taidehankintoja on hyvin harvoin jo järjestämisen kalleuden ja valtavan työmääränsä vuoksi. Kuka tahansa suomalainen tai Suomessa asuva taiteilija sai ottaa osaa tähän taidekilpailuun ja mitään taiteen lajia ei rajattu pois. Taidekilpailussa noudatettiin Suomen taiteilijaseuran kilpailusääntöjä.

Prosenttiperiaatteen taustaideologian tavoitteenahan on yhdistää taideteokset osaksi julkisia rakennuksia, alueita ja ympäristöä jo suunnittelu- ja toteutusvaiheessa. Prosenttiperiaatteen mukaisesti on mahdollista hankkia taidetta myös kilpailun kautta. Kilpailumuotoiset taidehankinnat ovat harvinaisia kohoavien kustannusten ja huomattavan työmääränsä vuoksi. Eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailun yhteydessä ei kuitenkaan puhuttu ja ajateltu prosenttiperiaatetta, vaikka se alun alkaen syntyikin eduskunnassa itsessään.

Eduskunnassa ei ollut tarvetta puhua prosenttiperiaatteesta, se kun päättää itse valtion budjetista. Mutta eihän eduskunnan rakennukset taidemuseoita ole, joten taidetta hankittiin vain harkitusti. Tämän taidekilpailun järjestämisellä annettiin mahdollisuus myös taiteellisen demokratian toteutumiselle. Mitään taiteenlajia ei etukäteen suljettu pois.

(Hakala-Zilliacuksen haastattelu 11.1.2006)

Eduskunnan lisärakennukseen tulevia taideteoksia on valittu tutkimuskohteenani olevan taidekilpailun kautta, sekä lisäksi erillisiä taideteoksia taidehankintatoimikunnan valtuuttamana. Opinnäytetyöni keskittyy tarkastelemaan eduskunnan lisärakennukseen hankittua taidetta pelkästään taidekilpailun kautta tässä yhteydessä.

2.5 Suomen Taiteilijaseuran kilpailusäännöt

Kuvataiteen alaan kuuluvat kilpailut on järjestettävä ja toteutettava yhteistyössä Suomen Taiteilijaseuran tai sen jäsenjärjestöjen kanssa. Suomen Taiteilijaseura on luonut maamme taidekilpailuja koskevan säännöstön, jota edellytetään noudatettavan perussäännöstönä kaikissa kuvataidekilpailuissa. Näihin sääntöihin voidaan laatia lisäohjeisto tarkentamaan kilpailuja.

Taidehankinnoissa menettely, jossa yhteisö tai yksityinen pyytää samanaikaisesti kahdelta tai useammalta taiteilijalta ehdotuksen samasta suunnittelukohteesta, on aina kilpailu.

Suomen Taiteilijaseuran tai sen jäsenjärjestöjen Taidemaalari liiton, Suomen Kuvanveistäjäliiton, Suomen Taidegraafikkojen liiton ja Suomen Kuvataidejärjestöjen liiton jäsenet eivät saa ottaa osaa tai toimia tuomareina kilpailuissa, jotka ovat näiden sääntöjen

vastaisia. Taiteilija, joka ei ole kilpailussa palkittu, ei saa ottaa kilpailun alaisena ollutta tehtävää suorittaakseen.

Eduskunnan lisärakennuksen kuvataidekilpailun molemmissa vaiheissa noudatettiin Suomen Taiteilijaseuran kilpailusääntöjä, jotka kokonaisuudessa ovat verkossa (ks. www.artists.fi/kilpailusaannot.html). Kilpailun molempia vaiheita koskevissa ohjeissa edellytettiin, että kilpailuun osallistuneilla oli mahdollisuus esittää kilpailua koskevia kysymyksiä kirjallisina Suomen taiteilijaseuran valitsemalle kilpailun yhdysmiehelle, toiminnanjohtaja Sari Nokkaselle 30.4.2004 mennessä. Kysymyksiin vastattiin 10.5.2004 mennessä. Taiteilijoiden esittämät kysymykset koskivat lähinnä taideteokselle sijoitettavan paikan mittasuhteita, pintamateriaalia ja lattioiden kantavuutta sekä mahdollisia valaistus- ja vesielementtien käyttöä, kertoi taidekilpailussa yhdysmiehen ominaisuudessa ollut toiminnanjohtaja Sari Nokkanen. Kilpailijoiden ja kilpailun palkintolautakunnan jäsenten välinen mielipiteiden vaihto kilpailuun liittyvistä kysymyksistä oli kielletty. Palkintolautakunnan toiminta kilpailuehdotusten arvostelun aikana oli salainen. Kilpailuun lähetettyjä ehdotuksia ei saanut julkistaa ennen kuin kilpailun tulos oli julkistettu.

2.6 Kilpailumuodot

Taidekilpailumuotoja on käytettävissä neljä: yleinen kilpailu, kutsukilpailu, yhdistetty kilpailu ja uusintakilpailu.

Yleiseen kilpailuun kutsutaan osallistumaan julkisella ilmoituksella suomalaisia ja Suomessa pysyvästi asuvia ulkomaalaisia taidemaalareita, kuvanveistäjiä, taidegraafikoita tai useamman alan taiteilijoita. Yleiseksi kilpailuksi on katsottava myös tietyllä maantieteellisellä alueella toimiville kuvataiteilijoille tai jollakin muualla yleisellä perusteella määritellylle kuvataiteilijaryhmälle osoitettu kilpailu.

Kutsukilpailussa osanottajien lukumäärä rajoittuu henkilökohtaisen kutsun saaneisiin kuvataiteilijoihin. Yhdistetty kilpailu on kahden edellisen kilpailumuodon yhdistelmä, jossa julkisen ilmoituksen lisäksi kutsutaan nimeltä mainittuja taiteilijoita osallistumaan. Uusintakilpailu voi olla muodoltaan mikä tahansa edellisistä, kunhan mukaan kutsutaan alkuperäisessä kilpailussa palkitut taiteilijat, siinä järjestyksessä kuin heidät on palkittu. (Valkonen 1986, 108.)

Eduskunnan lisärakennuksen kuvataidekilpailussa ensimmäinen vaihe oli yleinen ideakilpailu, joka on rinnastettavissa yleiseen kilpailuun. Seuraavaksi siirryn pohtimaan eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailumenettelyä yksityiskohtaisemmin.

3 EDUSKUNNAN LISÄRAKENNUKSEN KILPAILUMENETTELY

3.1 Kilpailun ensimmäinen vaihe

Eduskunnan kansliatoimikunta päätti 6.11.2003 perustaa eduskunnan lisärakennuksen taidehankintoja varten taidehankintatoimikunnan, jonka tehtävänä oli järjestää yleinen ideakilpailu. Yleisen ideakilpailun parhaat ehdotusten tekijät toimikunta kutsui osallistumaan varsinaiseen kilpailuun. Toimikunnan puheenjohtajana toimi puhemies Paavo Lipponen, varapuheenjohtajina varapuhemiehet Markku Koski, Ilkka Kanerva ja jäseninä hallintojohtaja Kari T. Ahonen, intendentti Liisa-Maria Hakala-Zilliacus, arkkitehti Pekka Helin ja näyttelyvaihtokeskus Framen johtaja Marketta Seppälä. Toimikunta sai lisäksi kutsua kolme asiantuntijaa. Toimikunnan sihteerinä toimi eduskunnan intendentti. (Eduskunnan kansliatoimikunnan pöytäkirjanote, 6.11.2003.)

Eduskunnan lisärakennuksen taidehankintatoimikunta kutsui taiteilijoita 1.3.2004 yleiseen kilpailuun. Kilpailu oli kaksivaiheinen. Ensimmäinen vaihe oli yleinen ideakilpailu. Yleinen avoin ideakilpailu oli ensimmäinen laatuaan, jossa ei millään tavalla rajattu eri taiteen muotoja pois. Yleiseen ideakilpailuun lähetetyistä ehdotuksista palkintolautakunta valitsi 12 ehdotusta kilpailun toiseen vaiheeseen.

Kilpailun ensimmäisessä vaiheessa kilpailuehdotuksen piti sisältää A3-kokoiselle paperille tehty luonnos taideteoksen ideasta joko valokuvana, piirroksena tai vastaavana. Lisäksi pyydettiin lyhyt kirjallinen selvitys teoksen ideasta, käytettävästä materiaalista ja toteuttamistavasta ja ehdotus teoksen sijaintipaikasta. Kilpailijalla oli oikeus jättää kilpailuun useampia ehdotuksia.

Kilpailuun osallistuneille taiteilijoille järjestettiin tutustuminen eduskunnan lisärakennukseen kahtena lauantaina 27.3.2004 ja 8.5.2004. Eduskunnan päärakennuksen ja lisärakennuksen yhdistävään käytävään taiteilijoilla ei ollut mahdollisuutta tutustua. Käytä-

vä kuitenkin oli yhtenä taiteen sijoituspaikkana taidekilpailussa ja sinne tultaisiin sijoittamaan taidekilpailussa valittua taidetta.

Kilpailuaika päättyi perjantaina 30.7.2004, jolloin ideakilpailuun jätettyjen ehdotusten oli oltava perillä. Kilpailuehdotuksia otettiin vastaan 26.-30.7.2004. Kilpailuun tuli määräaikaan mennessä 1719 ehdotusta. Kilpailuehdotus varustettiin nimimerkillä. Ehdotusta seurasi samalla nimimerkillä varustettu, suljettu kirjekuori, joka sisälsi tekijän nimen ja yhteystiedot. Kilpailuun jätetty idealuonnos poistettiin kilpailusta, ellei sitä oltu jätetty määräaikaan mennessä tai jos se muutoin olisi ollut kilpailuohjelman määräysten vastainen.

Kilpailun ensimmäisen vaiheen eli ideakilpailun tulos julkistettiin lisärakennuksen vihkäisissä 22.9.2004 ja julkaistiin sen jälkeen eduskunnan kotisivuilla, Helsingin Sanomissa ja Hufvudstadsbladetissa. Ideakilpailun palkitsematta jääneet kilpailuehdotukset palautettiin tekijöilleen, mikäli ehdotukseen oli liitetty palauttamista koskeva, suljetussa kuoressa oleva ohje. Muussa tapauksessa luonnokset hävitettiin. Ideakilpailun palkittuja ehdotuksia ei laitettu paremmuusjärjestykseen. Ideakilpailun ratkettua jokainen kilpailun toiseen vaiheeseen valittu luonnosidea palkittiin 2000 eurolla. (Eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailu.)

3.2 Kilpailun toinen vaihe

Kilpailun toiseen vaiheeseen osallistuivat vain ideakilpailussa palkittujen ehdotusten tekijät, jotka kehittivät ja paransivat ideakilpailussa palkittuja ehdotuksiaan. Ehdotuksia sai olla useampia, mutta niiden kaikkien oli oltava kilpailun ensimmäisessä vaiheessa palkitun idealuonnoksen pohjalta tehtyjä. Tarkemmat ohjeet vaadittavista luonnoksista, selvityksistä ja kustannusarviosta sekä luonnosten jättämiseen liittyvistä seikoista toimitettiin valituille ideakilpailun ratkettua. Kilpailun toinen vaihe päättyi 28.2.2005. Jokainen kilpailun toiseen vaiheeseen osallistunut palkittiin 3000 eurolla. Lopullisten teosten tilaamisesta päätti eduskunnan kansliatoimikunta. (Eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailu.)

3.3 Kilpailukohteet ja teosten sijaintipaikkojen kuvaus

Teosten sijoituskohteet olivat eduskunnan lisärakennuksen edustalla pääsisäänkäynnin vieressä ulkona oleva istutusallas. Sisätiloissa sijoituspaikkana oli suuren atriumin seinä, sisääntuloaulan seinä, suuren valiokunnan huoneen katto, pohjakerroksen kokoushuoneiden hyllyt ja lokerot sekä lisärakennuksen eduskuntataloon yhdistävä käytävä. Liitteenä tarkempi kuvaus eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailun teosten sijaintipaikoista (Liite 4).

4 TUTKIMUAINAINEISTO JA MENETELMÄT

4.1 Tutkimusaineisto

Valitsin haastateltaviksi niitä henkilöitä, jotka ovat olleet keskeisessä asemassa toimiesaan eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailun tuomaristossa ja myös tilaajan, eli eduskunnan kannalta. Haastatteluilla ja saamillani sähköposteilla on ollut keskeinen merkitys lopputyöni toteutumisen kannalta. Lähdemateriaalia ja kirjallisuutta taidekilpailujen järjestämisestä on niukasti. Tähän tulokseen päätyivät myös Helsingin yliopiston taidehistorian laitoksen sekä taidekirjastojen informaatikot.

Anne Valkosen tekemä kirja *Taide rakennetussa ympäristössä, Monumenttiteoksen hankinta julkiseen tilaan* (1989) on ainut kirja, joka käsittelee taidekilpailua. Kirja on ollut minulle hyvä lähdeosa tutustuessani arkkitehdin ja tilaajan kannalta taiteen hankintaan. Vaikka kirja on suhteellisen vanha, mielestäni kirja on hyvä perusteos, joka kertoo monipuolisesti julkisten rakennusten taiteesta ja hankinnoista, joka kattaa lähes kaikki taiteen lajit maalaus-, tekstiili- ja monumenttiteokset mukaan lukien. Kirja tuo esille käytännön yksityiskohtia, jotka on hyvä tietää jo taidehankintaa käynnistettäessä julkiseen tilaan tai rakennukseen.

Taustoittaakseni ja perehtyäkseni paremmin lopputyöni aiheeseen, olen lukenut aihetta sivuavana Tampereen kaupungin Vuoreksen Mäyränmäen korttelikilpailun palkintolautakunnan arvostelupöytäkirjan, joka on tehty 1.12.2005. Huomioni kiinnittyi siihen, että pöytäkirjassa mainitaan se, että taiteen pitäisi olla kilpailuohjelmassa vaatimuksena, eikä pelkkänä toivomuksena. Vasta silloin voidaan olettaa suunnittelijoiden suhtautuvan asiaan yhtä vakavasti kuin muuhunkin suunnitteluun.

Lisäksi olen tutustunut Annina Sirénin taidehistorian pro graduun, Jyväskylän yliopistosta, vuodelta 2004. Gradun nimi on *Ars Fennica ja palkitsemisen perusteet*. Sirénin gradu käsittelee ketkä palkintoja jakavat ja saavat sekä millaisia kriteerejä näissä taidevalinnoissa käytetään. Mainittakoon tässä yhteydessä se, että Ars Fennica on Henna ja Pertti Niemistön kuvataidesäätiö ja taiteilijoille jaetaan sitä kautta vuosittain Ars Fennica –palkinto. Kilpailuun taiteilijat eivät saa kutsua, vaan he ovat siinä osallisina tietämättään. Siltä osin en käytä tätä lähdemateriaalia vertailuna tähän eduskunnassa järjestettyyn taidekilpailuun, vaan olen lukenut Sirénin gradua saaden siitä kuitenkin mielenkiintoisia yhtymäkohtia.

Apulaisprofessori Kauko Kämäräisen kirja *Taide ja kritiikki* (1986) käsittelee taiteen kritiikin teoreettisia perusteita, kritiikin filosofiaa ja arvostelun oikeutusta ja sen merkitystä. Kirja käsittelee hyvin taiteen kritiikin perusteita, mutta en sovelle kirjan antia lopputyössäni kovin paljon, koska se ei ole mielestäni minun tehtäväni, vaikka olenkin lukenut teoksen taustamateriaaliksi.

Tutustuessani eduskunnan aiempiin taidehankintoihin, en voinut olla sivuuttamatta tähän lopputyöhöni haastattelemani filosofian tohtori Liisa-Maria Hakala-Zilliacuksen tekemää lähes 500-sivuista kirjaa *Suomen Eduskuntatalo, kokonaistaideteos, itsenäisyysmonumentti ja kansallisen sovinnon representaatio* (2002). Kirja on kattavin teos taidehistorian näkökulmasta, joka perinpohjaisesti analysoi eduskuntatalon päärakennuksen suunnittelua, arkkitehtuuria, sisustusta, kuvataidetta ja taideteollisuutta.

Lisäksi tutkimusaineistona olen käyttänyt soveltuvaa kirjallisuutta, eduskunnan taidehankintatoimikunnan pöytäkirjoja siltä osin, mitä niitä minulla on ollut käytettävissäni.

4.2 Tutkimusmenetelmät

Valitsin haastateltaviksi niitä henkilöitä, jotka ovat olleet keskeisessä asemassa toimissaan taidekilpailun tuomaristossa ja myös tilaajan eli eduskunnan kannalta. Henkilöhaastatteluilla ja saamillani sähköposteilla on ollut keskeinen merkitys lopputyöni onnistumisen kannalta.

Haastattelemani henkilöitä olivat: 1) taidekilpailussa mukana ollut eduskunnan entinen intendentti, filosofian tohtori, nykyisin opetusministeriössä toimiva kulttuuriasianneuvos Liisa-Maria Hakala-Zilliacus. Hakala-Zilliacus on ollut mukana useiden taidekilpailujen raadeissa, mm. UKK-monumentin vastaavanlaisen kaksiosaisen taidekilpailun juryssa. Taidekilpailun tuomaristossa toiminut, arkkitehti Pentti Helin. Arkkitehti Helin on itsekin tullut valituksi arkkitehtuurikilpailun kautta suunnittelemaan ja lopulta rakentamaan eduskunnan lisärakennusta. Haastateltavien joukossa oli myös professori, kuvanveiston osaston johtaja Jyrki Siukonen, joka on edustanut tuomaristossa Suomen Taitelijaseuraa. Lisäksi mukana oli Suomen Kuvanveistäjäliiton toiminnanjohtaja Sari Nokkanen, joka toimi taidekilpailussa kilpailijoiden ja järjestäjän välisenä yhdysmiehenä.

Kaikki pyytämäni henkilöt suostuivat haastattelupyyntöihin. Haastattelut etenivät ennalta laadittujen kysymysten mukaisesti. Lopputyöni aihe oli haastateltavilla hyvin selvillä, joten kysymyksiin vastaaminen oli sujuvaa. Haastattelutekniikkani parani jokaisen haastattelun jälkeen ja opinnäytetyön aihe vahvistui jokaisen haastattelun avulla. Haastattelut etenivät suurimmaksi osaksi kysymyksieni pohjalta. Haastateltavia en tuntenut ennestään. Uskon, että kaikki henkilöt vastasivat kysymyksiini rehellisesti ja tutkimuksesta muodostui todellinen kuva siitä, miten tämä Suomen kaikkien aikojen suurin taidekilpailu järjestettiin ja mitkä olivat haastateltavien henkilöiden kokemukset siitä.

Haastattelutilanteet olivat hyvin luontevia ja keskustelevia. Toin haastateltaville esille sen, että teen lopputyötäni tästä aiheesta oman koulutukseni kulttuurituottajan näkökulmasta, enkä paneudu taidehistoriaan enempää kuin arkkitehtuurinkaan työhön.

5 KYSYMYKSIÄ TAIDEKILPAILUSTA

5.1 Miksi eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailu järjestettiin?

Taidekilpailun järjestäminen on kallis vaihtoehto hankkia taidetta. Vaihtoehtoina kilpailulle olisi ollut pienempi kutsukilpailu tai tilaus taiteilijalta suoraan. Eduskunnalla on perinteitä taidekilpailuista jo vuosilta 1929-1930, kun se järjesti suuren valiokunnan seinämaalauuskilpailun ja istuntosalin veistoskilpailun.

Opinnäytetyötäni varten haastattelemanı asiantuntijan mielestä eduskunnan lisärakennuksen kilpailun järjestäminen palveli ennen kaikkea Suomen taiteilijoita, jotka saivat tilaisuuden osallistua kilpailuun. Samalla taidekilpailu on palvellut tilaajaa eli eduskuntaa. Pitkälti on ollut ajatus myös siitä, että kilpailun kautta on saatu aikalaistansa taidetta. Kilpailu on ollut ainutkertainen tapahtuma ja valtava kirjo kuvataiteen tekijöistä ja heidän töistä.

*Miksi kilpailu – miksi ei taidetilauksia suoraan taiteilijoilta?
Tämän tietysti voisi kuvitella näin, että valtion taholta on koettu, että tällaisia kilpailuja ei ole kovin paljon viime vuosina ollut. Minä kokisin tässä kaksi asiaa yhdessä: julkisen taiteen hankkiminen prosenttiperiaatteen mukaan ja toisaalta tämä kilpailutraditio haluttiin palauttaa.*

(Siukosen haastattelu 30.1.2006)

Eduskunta halusi tarjota kaikille demokraattisen mahdollisuuden osallistua taidekilpailuun hankkiessaan taidetta lisärakennukseen. Kilpailun kautta tilaaja saa laajan käsityksen erilaisista vaihtoehdoista. Eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailussa annettiin kaikille taidemuodoille oikeus osallistua kilpailun ensimmäiseen vaiheeseen, joka oli yleinen ideakilpailu ehdotettaviksi taideteoksiksi. Kyseeseen tuli siis eri taiteenlajit, kuvanveisto, maalaus, nykytaide ja grafiikka.

Eduskunta on demokratian huipentuma Suomessa, joten sen kyllä pitää näkyä. Minusta tässä tapauksessa ei olisi ollut oikein tilata teoksia suoraan joiltakin taiteilijoilta. Oli annettava tasapuolisesti mahdollisuus kaikille.

(Hakala-Zilliacuksen haastattelu 11.1.2006)

Kun on niin tärkeästä rakennuksesta kysymys kuin eduskunnan lisärakennus, niin katsottiin, että ei voida suosia joitakin taiteilijoita nimeämällä heidät ilman tasapuolista menettelyä ja valita heidät toteuttamaan töitään. On valtava määrä taiteilijoita, jotka olisivat valmiit sijoittamaan työnsä tähän rakennukseen. Kilpailu kaikkine rajoituksineen on paras tapa hankkia ja valita taidetta sijoitettavaksi tähän rakennukseen.

(Helinin haastattelu 17.1.2006)

Prosenttiperiaatteesta jatkotutkimusta tekevä Tarja Kekäläinen, joka toimii Oulun taidemuseon amanuenssina, totesi puhelinhaastattelussa 15.3.2006, että hänen mielestään yksinkertaisin ja vaivattomin taiteen hankintamuoto on suora teososto, jolloin rakennuskohteeseen ostetaan olemassa oleva valmis taideteos. Ongelma voi tulla kuitenkin siinä, jos teosta ei ole työstetty nimenomaista tilaa ja ympäristöä ajatellen, vaan mitä todennäköisemmin se on syntynyt taiteilijan vapaan luovan toiminnan tuloksena. Tällaiset teokset eivät välttämättä aina parhaalla mahdollisella tavalla istu kokonaisuuteen ja silloin on helposti vaarana päälle liimattu vaikutelma.

Taidehankinnan kaikinpuoliseksi onnistumiseksi on hyvä laatia hanketta koskeva kokonaissuunnitelma ja sille aikataulu. Mikäli kyseessä on uudisrakennus, käynnistyy kokonaissuunnitelman tekeminen arkkitehdin, taiteilijan ja toimeksiantajan keskenään pitämällä neuvonpidolla. Tällöin määritellään hankkeen summittainen aikataulu ja päätehtään, missä vaiheessa taiteilijalta odotetaan ensimmäisiä luonnoksia. Koska rakennusprojektilla on aikataulu, olisi taidehankinta sovitettava tähän aikatauluun niin, että teos rakentuisi ympäristönsä kanssa yhtäaikaisesti, kertoo Valkonen kirjassaan *Taide rakennetussa ympäristössä*. (Valkonen 1986, 99.)

Eduskunnan lisärakennuksen arkkitehti valittiin myös arkkitehtuurikilpailun kautta. Tästä syystä ei voitu ajatella, että arkkitehti, taiteilija ja toimeksiantaja olisivat olleet saman pöydän ääressä, koska taiteilijat ja heidän työnsä valittiin myös kilpailun tuloksena. Tätä asiaa pohtiessani arkkitehti Pentti Helin totesikin näin:

Jos kilpailut yhdistetään, saattaa käydä niin, että jompi kumpi osa on toista lajissaan ansiokkaampi. Silloin ongelmaksi tulee kokonaissijoituksen määrittely. Arkkitehtuuriohjelmaan voisi sisältyä maininta, että rakennukseen tullaan kiinnittämään jo suunnitteluvaiheessa kuvataiteilija ja olisi hyvä, että kuvataiteilija olisi jo tässä kilpailuprosessissa mukana. Pitäisi tehdä päätös, ja varata resursseja eli yksinkertaisesti rahaa siihen, että taiteilija tulee mukaan jo prosessin alkuvaiheessa.

(Helinin haastattelu, 17.1.2006)

5.2 Voiko taidetta kilpailuttaa?

Taidekriitikon tehtävän vaikeutta ei suotta korosteta. Hän tekee työtään omine arvostuksineen ja sitoutumisineen ja epäilemättä kohtaa toisten ihmisten arvostukset ja sitoutumiset ulkoisina paineina. Hänen olisi selitettävä taideteosten taustoja ja syntyä, vaikka se taiteilijoiden omista kuvauksista päätellen useimmiten on lähinnä suuren sattuman selittämätön tulos.

Kriitikot ja muut ihmiset voivat kohdata toisensa persoonallisen samankaltaisuuden ja samanmielisyyden kautta. Vastaavasti samanmielisyyttä voi olla taiteilijoiden ja heidän töitään tarvitsevien ihmisen välillä, vaikka lisäksi varmaan on myös persoonalliset erityispiirteet ylittävää yleispätevää taiteentajua. Näin toteaa Kauko Kämäräinen kirjassaan *Taide ja kritiikki*. (Kämäräinen 1986, 22, 96.)

Eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailun ensimmäisessä vaiheessa ei suljettu mitään taiteen lajia pois. Riitti, että taideluonnoksen tai Kämäräisen toteaman suuren sattuman selittämättömän tuloksen teki A3-kokoiselle paperille.

Taiteen ja kilpailemisen suhde on aina ollut ristiriitainen, vaikka kilpailemisesta on muodostunut osa taide-elämän normaalia toimintaa. Osallistumalla taidekilpailuun taiteilijalla on luonnollinen pyrkimys saada työnsä tulokset julkisuuteen. Silti taiteen kilpailuttaminen voi olla absurdia, koska taidetta on vaikeaa asettaa paremmuusjärjestykseen. Toinen taideteos voi olla toisen mielestä aivan ihastuttava ja luoda syvällisen taidentautinnon, kun taas toisen katsojan silmin sama teos voi saada aikaan aivan toisenlaisia, negatiivisiakin tuntemuksia. Julkisuuden saaminen ja kaupallisuus ovat asettaneet taiteilijat kilpajuoksuun, jossa katsotaan kuka voittaa.

Taidehistorian pro gradussaan Annina Sirén (2004, 27) on todennut, että taiteen ymmärtämisessä yhdistyvät kaksi pyrkimystä: yritys ymmärtää toisen ihmisen tekemää objektia ja hänen subjektiivisia näkemyksiään ja yritys ymmärtää taidetta yleisempänä ilmentymänä. Taiteen arvottamisen peruskysymyksiä ovat taiteen määrittäminen ja sen tulkitseminen, mitkä toimivat myös arvioinnin pohjana. Mistä tahansa voi periaatteessa tulla taidetta, mutta kaikesta ei ole tarkoituksenmukaista tehdä sitä. Palkinnonjakavan asiantuntijan toiminta rakentuu kriitikon tapaan kolmelle osa-alueelle, kuvaukselle, tulkinnalle ja arvottamiselle. Kuvaus on teoksen eräänlaista rakenneanalyysia, sen

muodollisten ja sisällöllisten osien ja niiden suhteiden erittelyä. Tulkinta taas pohtii näiden teoksen osien ja niiden suhteiden kautta rakentuvaa kokonaismerkitystä. Arvottamisessa katsotaan lopulta tulosta, ymmärretään teosta ja pohditaan esim. sen omaperäisyyttä tai syvyyttä. Arvottaminen on tietoista toimintaa; teoksen ominaisuuksia arvioidaan rationaalisesti eli taidetta arvostellaan tietoisesti. Tällainen arvottava suhtautumistapa pyrkii löytämään ns. todellista taidetta kaiken mahdollisen taiteen tarjonnan piiristä. Arvottaminen on asian vertaamista ja luokittelua suhteessa toisiin vastaaviin kohteisiin.

Taidemaailmassa käydään jatkuvaa keskustelua hyvän taiteen määrittelemisestä.

Palkitun taiteen on oltava laadukasta myös konkreettiselta toteutukseltaan. Perinteisesti hyvän taiteen arvoihin sisällytetty taitava osaaminen, tekniikan hallinta ja taidokas materiaalin käsittely ovat edelleen relevantteja palkitun taiteen arvoja. Hyvä taide osoittaa välineen tuntemusta, kunnioittaa käytettäviä materiaaleja, käyttää mahdollisesti perinteisiä menetelmiä, mutta hyödyntää myös varioivia ja taiteilijan itse kehittämiä tekotapoja. Taiteen ymmärtämisessä yhdistyvät kaksi pyrkimystä: yritys ymmärtää toisen ihmisen tekemää objektia ja hänen subjektiivisia näkemyksiään ja yritys ymmärtää taidetta yleisempänä ilmentymänä. Taiteen ymmärtämisessä voidaanakin ajatella olevan kyse jonkin ”yhteisen” jakamisesta. Siinä ei niinkään jaeta taideteosta, vaan jotain, joka teosta yleisempänä sijoittuu teoksen ja sitä kokevan ihmisen väliin.

(Sirén 2004, 35.)

Eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailun järjestäjät ovat perustelleet kilpailun järjestämistä demokratian toteutumisella. Kilpailu on antanut monille taiteilijoille mahdollisuuden osallistua kilpailuun samoista lähtöasetelmistä katsoen.

Jos taideteoksen ostaja menee taidekauppaan, hän näkee vain ne teokset, jotka ovat sillä hetkellä esillä. Silloin ei voi nähdä koko sitä kirjoa, jota taidekilpailun yhteydessä on mahdollisuus nähdä samalla kertaa ja valita niistä sopivat teokset.

Jos taidekilpailu järjestetään sellaisella perusteella, että on mahdollisuus ehdottaa teosta tiettyyn paikkaan, niin silloin reunaehdot ovat kaikille samat. Tällöin on perusteltua kilpailuttaa ainakin niitä ideoita ja ehdotuksia.

Kaikille kilpailuun osallistuneille on annettu sama informaatio ja lähtöasetelma ei sodi mitenkään taiteen vapautta vastaan. Jos ei pidä kilpailemisesta, niin sitten ei pidä osallistua kilpailuun. Tilaajan tarkoituksena oli kuitenkin taidetta tukevaa, eikä suinkaan millään tavalla taidetta väheksyvää menettelyä.

(Siukosen haastattelu 30.1.2006)

Kyllä taidetta voi kilpailuttaa, kun on tietyt valmiiksi ajatellut tilat, mihin halutaan teoksia. Tällöin voi hyvin laajasti katsoa, mitkä ehdotuksista sopivat parhaiten juuri siihen paikkaan. Taiteilijakin joutuu miettimään juuri kyseistä tilaa ja sen asettamia reunaehtoja.

(Hakala-Zilliacuksen haastattelu 11.1.2006)

Arkkitehti Helin toteaa, että jos kysymyksessä ei ole hintakilpailu, taidekilpailu on laatukilpailu. Siinä toteutumiskustannukset ja taiteilijapalkkiot ovat vähäisessä roolissa. Olisi vaikea ajatella sitä, että teos valittaisiin sillä perusteella, että tekijän palkkiot ja taideteoksen toteutus olisi halvempi kuin joku toinen ehdotus. Silloin ei oltaisi ”oikeilla” jäljillä. Joskus taidekilpailuissa tulee ehdotuksia, joiden toteutus on tolkuttoman kallis. Helinin mielestä kilpailuehdotuksia ei kuitenkaan vertailla hintojen perusteella.

Jos kilpailutetaan taideteosta johonkin rakennukseen, valmiiseen tilaan tai tulevaan tilaan, niin laatutekijöitä ovat kontekstuaalinen sopivuus kilpailukohteeseen. Tässä tapauksessa käyttäjänä on eduskunta ja valitaan sen yhteyteen sopivia teoksia. Tämä ei Helinin mielestä sulje radikaalejakaan näkemyksiä, mutta mikä tahansa ei kuitenkaan sovi. Laatutekijänä on myös soveltuvuus taideteokselle ajateltuun paikkaan, yhteensopivuus arkkitehtuuriin. Taiteen ei kuitenkaan tarvitse alistua tai sopeutua, se voi olla päinvastoin kontrastinen tai koko tilan luonteen muuttava.

Tila on otettava huomioon. Mielestäni taidetta voi kilpailuttaa. Se on laatukilpailu. Taideteosten arviointi on hyvin subjektiivista toimintaa ja ei perustu mihinkään objektiivisesti arvioitaviin kriteereihin.

(Helinin haastattelu, 17.1.2006)

Arkkitehti Helin toteaakin, että arkkitehtuuri poikkeaa tästä jossain määrin. Taidekilpailussa luotetaan niihin tuomareihin, joita taidejärjestöt itse nimeävät varmistaakseen sen, että arviointi on pätevää. Jos olisi vain maallikkoja arvioijina, niin kilpailun osallistujan kannalta tämä olisi tavattoman hankala tilanne. Kilpailussa on tärkeätä, että arviointi on ammattitaitoista ja pätevää.

5.3 Määrääkö arkkitehtuuri lopulta taidevalinnat?

Renesanssin aikana taide oli kiinteä osa rakennuksia tai niiden ympäristöä. Seinämaalaukset avasivat palatsien seiniin kuviteltuja ikkunoita ja reliefit koristivat ovia ja veistokset suihkukaivoja. Suurin osa kuvista palveli jotakin tarkoitusta. Kirkkotaide välitti pyhimysten ylistystä ja raamatun sanomaa. Hovitaide puolestaan keskittyi vahvistamaan valtaapitävien mahtia muotokuvin ja palatsien sisustukseen liittyvin seinämaalauksin. Arkkitehtuurin muotokieli määräsi varsin pitkälle kuvataiteen mahdollisuudet. Rakennuksen suunnittelija päätti myös taideteosten paikat ja niiden luonteen. Seinämaalaukset korvasivat usein kirjoitetun tekstin ja välittivät tietoa lukutaidottomalle yleisölle. Kun rakennusmateriaalit kehittyivät ja muuttuivat, joutui kuvataidekin uusien haasteiden eteen.

Suomessa rakentaminen on seurannut Manner-Euroopan mallia, tosin jäljessä sekä ajallisesti että määrällisesti. Puu oli eniten käytetty rakennusmateriaalina tämän vuosisadan alkupuolelle saakka. Suomalaisessa arkkitehtuurissa vallitsivat kertaustyyli 1800-luvun lopulta vuosisadan vaihteeseen. Klassisia pylväσαιheita käytettiin koristeina. Kuvataide oli vailla omaa identiteettiä ja sopeutui arkkitehtuurin muotokieleen.

Rakennustekniikka uudistui maassamme hitaasti. Uudistajat tähdensivät arkkitehtuurin taiteellista puolta ja sitä, että erilaisista rakenteista tulee kehittää taiteellisia muotoja. Niiden lähtökohtina olivat rakennuksen materiaalit ja sen käyttötarkoitus. Arkkitehti suunnitteli myös rakennuksen sisustuksen pieniä yksityiskohtia myöten ja näin syntyivät ns. kokonaistaideteokset. Toisinaan arkkitehti kutsui kuvataiteilijan mukaan työhön, mutta useimmiten hän vastasi itse kaikesta visuaaliseen kokonaisuuteen liittyvästä suunnittelusta. Rakennuksen koristelu perustui ornamentteihin. Eläin- ja kasviaiheiset reliefit sekä ovien taidokas puunkäsittely takorautaisine saranoineen koristivat rakennusten julkisivuja. Sisätiloissa käytettiin panelointeja ja ikkunoissa lasimaalauksia.

Huomio kiinnitettiin pikemminkin taideteollisiin ratkaisuihin kuin varsinaiseen kuvataiteeseen. (Valkonen 1986, 11.)

Proessori Jyrki Siukonen toteaaakin, että taide jää usein alisteiseen asemaan arkkitehtuurin kanssa. Tasaveroisina taide ja arkkitehtuuri ovat alusta lähtien hyvin harvoin. Arkkitehti suunnittelee talon ja lähes kaikissa tapauksissa taiteen on löydettävä paikkansa jostakin sieltä mihin jää tilaa. Kansallisromantiikan ajalla oltiin tässä asiassa tasaveroisempia, esimerkiksi Helsingin rautatieasema ja Tampereen tuomiokirkko ovat rakennuksia, joissa arkkitehtuuri ja taide ovat kiinni toisissaan ja toista ei voi ottaa pois, ettei toinen kärsisi.

Taidetta hankitaan rakennuksiin vasta siinä vaiheessa, kun itse rakennus on suunniteltu ja tehty. Taiteilijoiden ja arkkitehtien yhteistyöllä ei ole vakiintuneita muotoja eikä malleja. Lisäksi rakentamisen eri tekijätahojen yhteen saattaminen voi olla työlästä. Ideaalitalanne olisi, jos rakennuksen tilaaja, arkkitehti ja taiteilija löytäisivät toisensa ja tekisivät työtä saman päämäärän hyväksi jo alusta alkaen rakennuksen suunnitteluvaiheessa. Viime vuosikymmeninä on puhuttu ja kirjoitettu paljon taiteesta arkkitehtuurissa sekä taiteilijoiden ja arkkitehtien yhteistyöstä. Käytännön kokemusta tästä ei kuitenkaan ole viimeisten vuosikymmenten aikana. Taiteilijoiden esittämät uudet näkökohdat voisivat tuoda tällaiseen yhteistyöhön sekä haasteita että oivalluksia. Eduskunnan lisärakennuksessa taide on alistetussa suhteessa arkkitehtuuriin, eikä päinvastoin. Talohan oli jo kilpailun käynnistyessä valmis ja viimeistelty.

Tällaisten taidekilpailujen yhteydessä tulee esiin myös se, että taiteilijat toivovat pääsevänsä arkkitehdin kanssa jo rakennuksen suunnitteluvaiheessa kehittämään ja suunnittelemaan omia taideideoita. Sehän olisi ideaalitalanne. En tiedä löytyisikö sopiva pari: taiteilija ja arkkitehti, joiden käsitys asioista olisi niin samansuuntainen, että yhteistyötä syntyisi. Tässä on kaksi aika itsellistä ja itsenäistä ammattikuntaa, jotka kumpikin toimivat eri periaatteiden mukaan. Toinen realistinen puoli on hyvä muistaa: Hyvin harvalla taiteilijalla on käytännön kokemusta ja tietoa niistä prosesseista, joita sisältyy arkkitehdin työhön ja niistä reunaehdoista, jotka rakentamiseen liittyvät. Kyllähän niitä suunnitelmia on kiva piirrellä paperille, mutta sitten siirtymä siitä varsinaiseen rakennukseen on paljon teknisempi kuin moni taiteilija taas tietääkään.

(Siukosen haastattelu 30.1.2006)

Arkkitehti Pekka Helinin mielestä olisi hyvä, jos arkkitehdit ja kuvataiteilijat voisivat jo aikaisemmassa vaiheessa kuin nyt on yleistä keskustella ja kehittää yhdessä taideideoita esimerkiksi julkisiin rakennuksiin. Näin syntyisi taloon ikään kuin hyvin integroitua yhteistyötä ja taidetta. Mahdollisuudet ovat suuremmat, jos päästään jo rakennuksen suunnitteluvaiheessa tekemään yhteistyötä. Tiettyinä historiallisina aikoina arkkitehdit ja kuvataiteilijat ovat olleet hyvin kiinteässä vuorovaikutuksessa. Edelleenkin arkkitehtuurikoulutuksessa on tiettyjä samoja komponentteja kuin kuvataiteilijoiden koulutuksessa: sommittelua, piirtämistä ja maalausta.

5.4 Miten löydettiin taidekilpailuun saapuneista ehdotuksista parhaat teokset?

Eduskunnan lisärakennuksessa järjestetty taidekilpailu oli Suomen kaikkien aikojen suurin taidekilpailu. Kilpailuehdotuksia saapui määräaikaan mennessä 1719 kappaletta. Kilpailun tarkoituksena oli omalla tavallaan demokratian toteutuminen, ja tämän takia keneltäkään ei haluttu rajata osallistumista millään tavoin avoimeen ideakilpailuun. Kilpailuteokset vaativat suuren tilan niiden tarkempaa käsittelyä varten. Suomen taiteilijaseuran säännöissä sanotaan, että kilpailuehdotukset eivät saa tulla ulkopuolisten näkyviin ennen kilpailun ratkaisemista, joten taideteosten käsittely on tapahtunut salaisesti ja suljetussa tilassa piilossa muulta yleisöltä.

Eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailuun saapuneet kaikki kilpailuehdotukset asetettiin näytteille tuomariston tarkempaa tarkastelua varten eduskunnan päärakennuksen väestösuojaan, joka oli paras paikka kilpailusääntöjäkin ajatellen. Kilpailun ensimmäiseen vaiheeseen osallistuminen oli tehty helpoksi. Ei vaadittu pienoismalleja, vaan A3-paperille tehty luonnosehdotus riitti. Tämä tarkoitti sitä, että ensimmäiseen kilpailuvaiheeseen tuli hyvin paljon ehdotuksia, koska osallistumiskynnys oli hyvin matala. Tämä tuotti tuomaristolle hyvin paljon karsimistyötä.

Ehdotusten joukossa oli paljon myös poliittisia kommentteja. Kansalaiset käyttivät ilmaisuvapauttaan viestittääkseen poliitikoille mielipiteitään ja kertoakseen jotakin. Jotkut ehdotukset olivat puettu hyvinkin taitavasti taideteoksen muotoon, mutta viesti oli eduskuntalaitosta kritisoiva. Tämän tyyppinen näkökulma ei ole taiteellisessa mielessä kovin kiinnostava.

Tämän kilpailun ensimmäinen vaihe oli pelkkä ideakilpailu ja siinä vaadittiin loppujen lopuksi niin vähän, joten esittämismuoto oli väljä. Tästä syystä siinä olisi suonut mahdollisuuden useammallekin tekijälle kehittää ideaansa loppuvaiheessa. Ehdotuksissa oli hyviäkin ideoita, jotka ikään kuin jäivät katsomatta loppuun asti, mitä niistä olisi tullut tai saanut lopulta irti.

(Siukosen haastattelu 30.1.2006)

Kilpailulautakunnan kädet olivat sidotut ennalta sovitulla säännöillä, jotka oli laadittu sitoviksi ja noudatettaviksi. Kilpailusäännöt oli tehty tilaajan toivomuksen mukaan.

Arkkitehtikilpailussa on totuttu tekemään asioita paperilla. Eli ehdotuksia voidaan tarkastella paperilla A3-muodossa ja arkkitehtikilpailuun osallistuvilla on rutiinia tämän tyyppiseen työskentelyyn. Kuvataidekilpailussa tämä on vierasta. - Maalarille on aika hankalaa esittää teos millään muulla tavoin kuin ottamalla valokuva jo olemassa olevasta maalauksesta ja tulostaa se paperille A3-kokoon.

(Siukosen haastattelu 30.1.2006)

Eduskunnan taidekilpailussa parhaat teokset ovat löytyneet tuomariston kompromissien, keskustelujen, pohdintojen ja kovan karsiminen kautta. Jos 1719 ehdotuksesta pitää valita kaksitoista loppukilpailuun osallistuvaa, niin ehdotuksista on karsiutunut lopulta valtava määrä pois.

Jos kilpailuun osallistuvilta ehdotuksilta olisi vaadittu enemmän jo alkuvaiheessa, olisi osallistumiskynnys ollut pienempi jo alun alkaen. Tuomaristossa mukana ollut ilmaisekin asian näin, että ”ehdotuksia oli aivan yksinkertaisesti liikaa. Tuntui siltä, että tilanne oli hallitsematon. Silti oli muistettava se, että jokaisen näistä sydänverellä tehdyistä ehdotuksista oli saatava arvoisensa käsittely, ettei vain olisi äkkiä katsottu ehdotuksia ja lopulta todettu pois, pois, pois.”

Haastattelemieni henkilöiden mielestä vastaavasti on ollut liian hätiköityä rajata heti aluksi 1719 kilpailuun lähetetyistä ehdotuksesta määrä kahteentoista, eli kaksi työtä per kohde. Loppukilpailuissa olisi voinut olla enemmänkin ehdotuksia. Kahdesta teoksesta oli pakko valita lopulta toinen.

Rehellisyyden nimissä voi sanoa, että varmaan jokainen tuomari on jostain työstä eri mieltä. Mutta valinta on dialoginen prosessi, jossa analysoidaan töitä niiden yleisestä taiteellisesta tasosta ja erityisesti sopivuutta siihen tarkoitettuun paikkaan ja kontekstiin eli eduskunnan käyttöön. Keskusteluissa peilataan mielipiteiden enemmistöä.

(Helinin haastattelu 17.1.2006)

Esimerkiksi kilpailutilanteessa olisi syytä rakentaa teoksen sijoituspaikasta pienoismalli, jossa vuoron perään tarkastellaan palkintosijoille päässeitä ehdotuksia ympäristösimulaattorin avulla. Taideteoksen suhde ympäröivään tilaan ja ihmisiin tulee nähdä todellisessa mittasuhteessa. Taideteoksen kokoa on silloin mahdollisuus muuttaa parhaan mahdollisen lopputuloksen saavuttamiseksi. Oikeasta taiteen paikasta tilannetta voi ympäristösimulaattorin avulla tarkastella kameran korkeutta säätämällä niin aikuisen kuin lapsen tasolta, sekä tarvittaessa sammakko- ja lintuperspektiivistä. (Valkonen 1986, 23.)

Eduskunnan lisärakennuksen kuvataidekilpailussa työvaliokuntaan kuuluvat jäsenet kävivät kaikki kilpailuun lähetetyt ehdotukset läpi silmämääräisesti. Työvaliokunnan jäsenten tehtävänä oli valita ehdotuksista loppukilpailuun kaksitoista ehdotusta. Työvaliokunta esitti omat ehdotuksensa tuomaristolle (liite 3). Työvaliokuntaan kuuluivat intendentti filosofian tohtori Liisa-Maria Hakala-Zilliacus, arkkitehti Pekka Helin, taideemaalari Pekka Hepoluhta, muotoilija Markku Salo, Näyttelyvaihtokeskus Framen johtaja Marketta Seppälä, kuvataiteilija Jyrki Siukonen ja kuvanveistäjä Jukka Vikberg. Palkintolautakunnan ja työvaliokunnan sihteerinä oli FM Inka Laine.

Teosten valinta on tapahtunut vain pelkästään teosten luonnosidean perusteella. Huomiota karsintavaiheessa eivät ole saaneet taiteilija ja teoksen tekijä. Nimimerkillä varustettu työ on varmistanut teoksen pysymisen anonyyminä loppuun asti ja taiteilijoiden taustat ja kehitysvaiheet ovat olleet piilossa. Joten ketään taiteilijaa ei ole voitu suosia tässä kilpailussa valittaessa parhaiten soveltuvia teoksia eduskunnan lisärakennukseen.

Jokainen taidekilpailuun lähetetty ehdotus on lopulta valokuvattu ja laitettu esille Helsingissä Patentti- ja rekisterihallituksen Innogalleriassa pidettyyn näyttelyyn. Näyttelyn avajaiset olivat 6.4.2005 ja puhemies Paavo Lipponen avasi näyttelyn ja samalla julisti kilpailun tuloksen. Kaikki kilpailuehdotukset olivat esillä 7. – 22.4.2005 ja loppukilpailuun päässeet kaksitoista ehdotusta vielä erikseen näytteille asetettuina

13.5.2005 asti. Näyttely oli avoin yleisölle ja siellä oli mahdollisuus tutustua kaikkiin taidekilpailuun lähetettyihin ehdotuksiin. Samalla kilpailuun osallistuvat taiteilijat saivat mahdollisuuden tutustua muiden kilpailijoiden töihin ja verrata niitä omaan ehdotukseensa.

Totta puhuakseni, minulle ei ainakaan tullut mitään pahaa kritiikkiä siitä, että joku taiteilija olisi valittanut sitä, miksi hänen työtään ei olisi valittu.

(Hakala-Zilliacuksen haastattelu 11.1.2006)

5.5 Oliko taideteoksille luotu tila jo valmiiksi?

Taideteosta hankittaessa eräänä määrävänä tekijänä on luonnollisesti tilan käyttötarkoitus ja arkkitehdin suunnitteleman tilan antamat raamit ja rajoitukset taiteen sijoittamiselle. Eduskunnan lisärakennuksen suunnitteluvaiheessa ei oltu määritelty taiteen paikkoja, vaikkakin oli tehty tiedoksi, että taloon tulee sijoitettavaksi taideteoksia. Eduskunnan lisärakennus on satojen ihmisten päivittäinen työpaikka ja taidekilpailun kautta valittujen taideteosten on luonnollisesti toivottu tuovan silmän iloa ja harmoniaa työpaikalle. Taiteen mahdollisuuksien hyväksikäyttäminen luo viihtyisää ja harmonista ympäristöä.

Eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailun kautta hankittujen teosten sijoituskohteet olivat istutusallas ulkotilassa pääsisäänkäynnin vieressä, suuren atriumin seinä, sisään-tuloaulan seinä, suuren valiokunnan huoneen katto, pohjakerroksen kokoushuoneiden hyllyt ja lokerot sekä lisärakennuksen eduskuntataloon yhdistävä käytävä.

Eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailussa oli määrätty tietyt taiteen paikat jo ennen kilpailun aloittamista. Taiteen soveltuvuutta ajateltiin ensisijaisesti tiettyyn, jo ennalta määrättyyn paikkaan. Taiteilijoilla ei siten ollut itsellään mahdollisuutta ehdottaa omia näkemyksiään taiteen paikasta. Taiteen paikat olivat hyvin erilaisia ja se asetti eri teoksille erilaisia vaatimuksia. Ulkotilan teokselta edellytettiin tiettyä kestävyyttä, kuin taas sisätiloissa olevalta taideteokselta vaadittiin muita ominaisuuksia. Nämä vaatimukset olivat itsestään selviä paikan määrittelemiä reunaehtoja, joita teoksilta vaadittiin.

Rakennuspaikasta johtuen, lisärakennus piti suunnitella tavattoman tiiviiksi ja sen paikan mitat eivät sallineet sellaisia arkkitehtonisia ratkaisuja, joissa olisi jäänyt rauhallisia sisätiloja ja pintoja taiteen sijoittamiseksi. Rakennuksessa oli hyvin aktiivisessa käytössä kaikki seinä ja neliömetrit. Siellä on paljon ovia ja ikkunoita, joten rauhallista seinäpintaa ei ole paljon.

(Helinin haastattelu 17.1.2006)

Suuren valiokunnan huoneeseen sijoitettavan taideteoksen kanssa oli ollut eniten ongelmia, koska Suuren valiokunnan huoneeseen oli tarkoitus sijoittaa seinälle valkokangas, joka siirtyi myöhemmässä vaiheessa toisiin tiloihin. Valkokangasta ei tullutkaan alunperin ajateltuun paikkaan ja paikka olisi vapautunut taideteokselle, joka olisi siihen sopinut hyvin. Taidekilpailun ollessa jo käynnissä, siinä vaiheessa ei voitu muuttaa kilpailusäännöissä jo ennalta määriteltyä taiteen paikkaa ja hylätä kattoon tehdyt ehdotukset ja valita jotain muuta.

Kilpailussa osoitettu teoksen paikka eli katto suuren valiokunnan huoneessa ei ollut niin sovelias huoneen käyttötarkoituksen kannalta. Kariikoiden voi sanoa, että valitun taideteoksen merkittävä tekijä oli, että teos ei voinut laskeutua kovin alas peittämättä näkymää. Joten merkittävyyttä taideteokselle lisäsi se, että kunhan se pysytteli pois silmistä, eikä ollut tiellä. Maallikko voi ajatella Suuren valiokunnan huoneen katossa olevasta taideteoksesta, että se on valaisin, vaikka kysymyksessä on taidekilpailun kautta valittu taideteos nimeltään Ikkuna Taivaalle.

Eduskunnan lisärakennuksen ja eduskunnan päärakennuksen yhdyskäytävä oli toinen hankala paikka taiteen toteuttamisen kannalta. Taiteilijoilla ei ollut mahdollisuutta tutustua yhdyskäytävään kilpailun ensimmäisessä vaiheessa. Käytävän mittasuhteet eivät antaneet todellista kuvaa ja käsitystä tilasta.

(Siukosen haastattelu 30.1.2006)

Yhdyskäytävä sijaitsee lisärakennuksen pohjakerroksessa ja johtaa sieltä eduskunnan päärakennukseen. Käytävän funktio on siirtymistä paikasta toiseen, ja samat ihmiset käyttävät sitä työnsä takia. Paikka oli hankala suunniteltaessa sinne kilpailuteosta, koska taitelijoilla ei ollut mahdollisuutta tutustua yhdyskäytävään. Kilpailuehdotuksia oli tullut tästä huolimatta tähän kohteeseen paljon. Osa taiteen tekijöistä on olettanut, että käytävä on mahdollisuus hämärtää kohdistaen valo itse taideteokseen. Tämä toivomus

ei kuitenkaan kokonaan tule toteutumaan, koska käytävän funktio on olla pääasiassa kulkuväylänä ja se on valaistava normaalisti.

Herää kysymys, oliko tämä yhdyskäytävä ehdottoman hyvä ja onnistunut nimenomaan taidekilpailun kannalta, koska taiteilijat itse eivät päässeet näkemään sitä luonnossa. Kyseiseen käytävään olisi voitu hankkia taidetta joko ostamalla teos taiteilijalta suoraan tai muulla tavoin tilaamalla ilman kilpailua.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää miten ja miksi Suomen kaikkien aikojen suurin kuvataidekilpailu järjestettiin eduskunnan lisärakennuksessa. Olen selvittänyt vaihe vaiheelta miten taidekilpailussa toimittiin. Oli hyvin mielenkiintoista perehtyä tähän aiheeseen taidekilpailun järjestämisen kannalta arvostelematta mitenkään itse taideteoksia. Aihe oli minulle uusi ja tämänkin vuoksi perehtyminen aihealueeseen ja taustamateriaalin etsiminen tekivät työn haastavaksi. Lukuisat puhelinsoitot, sähköpostiviestit ja kilpailun tuomaristossa mukana olleilta asiantuntijoilta saatu arvokas tieto tekivät mahdolliseksi lopputyöni tekemisen.

Asiantuntijoiden haastatteluissa tuli selvästi esille se, että tämän taidekilpailun järjestäminen koettiin samalla taiteellisen demokratian toteutumisenä. Ei haluttu nimetä vain tiettyjä taiteilijoita toteuttamaan töitään eduskunnan lisärakennukseen, vaan kaikille annettiin mahdollisuus osallistua. Tämän katsottiin olevan myös syy, miksi kilpailu järjestettiin. Sanakirjan mukaan demokratiahan tarkoittaa kansanvaltaa, jossa enemmistön tahdolla on ratkaiseva vaikutus. Vertauskuvallisesti voinen sanoa, että tähän taidekilpailuun kansalaiset eli taiteilijat osallistuivat ja hallitus eli tuomaristo päätti. Ryhmäkuria piti yllä kilpailusäännöt ja arkkitehti toimi puhemiehenä.

Kysymykseeni voiko taidetta kilpailuttaa, voin itse vastata lyhyesti näin: se mikä ei ole kiellettyä - on sallittua. Taiteen kilpailuttamista ei tässä kilpailussa koettu millään tavalla ristiriitaisena. Kilpailun järjestämisellähän annettiin mahdollisuus nuorille ja tuntemattomille taiteilijoille astua taiteen kentälle. Ongelmaksi koettiin se, millä tavalla valtavasta määrästä löytyivät sopivat teokset. Valinta oli dialoginen prosessi, jossa on ana-

lysoitu töitä niiden yleisestä taiteellisesta tasosta käsin ja erityisesti töiden sopivuutta taiteelle tarkoitettuun, jo ennalta sovittuun paikkaan. Taideteoksia ei tässä taidekilpailussa tarkasteltu ympäristösimulaattorin avulla sijoituspaikkoihin. Taideteokset valittiin silmämääräisesti ja dialogisen tuntuman perusteella. Kuten aiemmin professori Siukonen totesi, maalarille on aika hankalaa esittää teos millään muulla tavoin kuin ottamalla valokuva jo olemassa olevasta maalauksesta ja tulostaa se paperille A3-kokoon. Pelkääntään ehdotusten käsittely ja niiden syvempi tarkastelu oli valtava urakka. Kuten aiemmin eräs tuomaristoon kuuluva henkilö purskahtikin, ”Ehdotuksia oli aivan liikaa.”

Kilpailuohjelmalla oli tehty lisäksi hankala ”pullonkaula” heti kilpailun alkuvaiheessa. Nimittäin kilpailuun lähetetyistä 1719 ehdotuksesta on valittu loppukilpailuun vain kaksitoista. Lopulta kuusi taiteilijaa pääsi toteuttamaan loppuun asti taideteostaan eduskunnan lisärakennukseen. Kilpailun toiseen vaiheeseen olisi voitu valita enemmän teoksia, ja tämä olisi mahdollistanut väljemmän katselmuksen ja antanut enemmän vaihtoehtoja valita voittajaehdokkaat.

Huomionarvoista on se, että taiteilijoilla ei ollut mahdollisuutta nähdä ennalta yhdeksi kilpailupaikaksi osoitettua paikkaa eli yhdyskäytävää. Yhdyskäytävään olisi voitu hankkia taidetta muutoin kuin taidekilpailun kautta. Tällä, nyt tehdyllä menettelyllä ei tarpeeksi huomioitu taiteilijan tarpeita nähdä kilpailupaikaksi osoitettu tila. Kuitenkin haastateltavat ovat korostaneet paljon tilan ja paikan merkitystä taideteoksille, joka sinänsä on luonnollista.

Suuren valiokunnan huoneeseen sijoitettavan taideteoksen kanssa oli tullut myös ongelmia. Koska kilpailusäännöt oli jo laadittu, ei suuren valiokunnan huoneeseen osoitettua taiteen paikkaa voitu enää muuttaa kilpailun ollessa käynnissä. Kilpailusäännöissä oli määrätty taiteen paikaksi katto, vaikka seinätilat olisivat vapautuneet aiemmin sinne tarkoitettulta valkokankaalta ja seinätila olisi hyvin sopinut yhdeksi taiteen sijoituspaikaksi.

Kaikille tässä kilpailussa valituille taideteoksille tehdään jälkikäteen oma valaistus. Tämä vaatii muutostöitä siltä osin uuteen rakennukseen. Talon suunnitteluvaiheessa ei ole ollut tietoa taiteen sijoituspaikoista, joten taideteosten valaistukseen ei ole siinä vaiheessa voitu kiinnittää huomiota. Sähköistykseen tarvittavat tekniset ratkaisut tehdään myöhemmin. Nämäkin asiat olisi voitu huomioida, jos arkkitehti, taiteilijat ja talon

tilaaja olisivat aiemmin jo istuneet saman pöydän ääressä. Esimerkiksi Vantaan kaupungilla on ollut aiemmin rakennushankkeen alkumetreillä taiteilija sopimussuhteessa, kuten muut aliurakoitsijat.

Eduskunnan lisärakennus on satojen ihmisten päivittäinen työpaikka. Taiteella on todettu yleisesti olevan myös työkykyä ylläpitäviä vaikutuksia. Lisäksi taiteen merkitys myös työviihtyvyyden kannalta on tiedostettu jo kauan. Luonnollisesti taiteen on toivottu tuovan silmän iloa, harmoniaa ja viihtyisyyttä työpaikalle. Taide antaa tarvittaessa mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ilman sanoja.

Eduskunnan lisärakennukseen on hankittu taidetta myös muulla tavoin kuin lopputyöni tutkimuskohteena olevan taidekilpailun kautta. Taide on ollut pääosin grafiikkaa ja valokuvateoksia, yhteensä 316 kappaletta. Suurin osa näistä teoksista sijoitetaan virkamiesten ja kansanedustajien työhuoneisiin. Teoksia hankittaessa on noudatettu mm. seuraavia kriteereitä: Taiteilijan on pitänyt olla suomalainen tai Suomessa asuva ja ammattitaiteilija. Mielellään nuori tai sellainen, jolla ei ole aiemmin töitä eduskunnan kokoelmassa. Taideteosten aiheet eivät ole saaneet olla liian rajuja, ahdistavia tai pahennusta herättäviä, näin kertoi eduskunnan taideamanuenssi Inka Laine lähettämissään sähköpostikirjeissä 7.3. ja 13.3.2006.

Lopputyössäni sain vastauksen siihen kysymykseen, miksi tämä taidekilpailu järjestettiin. Taidekilpailun järjestämisellä annettiin kaikille mahdollisuus osallistua, mutta toistakin taiteen hankintakeinoa on käytetty hyväksi, kuten saamani tieto osoittaa. Julkisen taiteen hankintaan ei välttämättä tarvita kilpailua. Sen osoittaa myös vertailukohteiksi valitsemieni Helsingin, Vantaan ja Salon kaupungin taidehankintamenettely.

Opinnäytetyöni tuloksista voi päätellä sen, että vastaavanlaisten kilpailujen järjestämisessä olisi syytä pohtia niitä ongelmakohtia, joita toin esille tämän taidekilpailun kohdalla. Taidekilpailun järjestäminen on pitkän aikavälin prosessi. Eduskunnan lisärakennus toimii niin arjessa kuin juhlassakin. Taidekilpailusääntöjen laatimishetkellä ei välttämättä osata ottaa kaikkia niitä muuttujatekijöitä huomioon, joita tulee mahdollisesti kilpailun tai rakennuksen pitkäikäisen käytön aikana. Talon tarpeet ja huoneiden käyttötarkoituksetkin voivat muuttua. On ikävää, jos taidekilpailun kautta hankittua taidetta joudutaan mahdollisesti siirtämään paikasta toiseen myöhemmin. Silloin kilpailussa taide-teokselle tarkoitettu paikka voivat menettää merkityksensä.

Lopputyöni valmistuu ennen kuin taidekilpailun voittajateokset. Olisi mielenkiintoista saada tietää, miten todellisuudessa teokset sulautuvat arkkitehtuuriin ja mikä on teosten katsojayleisön mielipide niistä. Siltä osin taidehistoriaan perehtyneillekin riittää vielä tutkittavaa. Opinnäytetyölleni asettamani tavoitteet toteutuivat mielestäni oikein hyvin. Sain vastaukset niihin kysymyksiin, joita asetin työlleni.

LÄHTEET

Eduskunnan kansliatoimikunnan pöytäkirjanote. 6.11.2003.

Eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailu.

[WWW-dokumentti] <www.eduskunta.fi/fakta/lisarakennus/index2.html> (Luettu 24.3.2006.)

Fontell, Klas: %-raha [online]. Vastaanottaja: Aila Varis. Lähetetty 14.2.2006 [viitattu 23.3.2006]. Yksityinen sähköpostiviesti.

Hakala-Zilliacus, Liisa-Maria. 2002. Suomen Eduskuntatalo, Kokonaistaideteos, itsenäisyysmonumentti ja kansallisen sovinnon representaatio. Helsinki. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Juusela-Sarasmo, Pirjo: Aihe Salon prosenttiperiaate. Vastaanottaja Aila Varis. Lähetetty 13.3.2006 [viitattu 23.3.2006]. Yksityinen sähköpostiviesti.

Kaarna, Anne: Oheinen teksti hyväksyttäväksenne [online]. Vastaanottaja: Aila Varis. Lähetetty 15.3.2006 [viitattu 23.3.2006]. Yksityinen sähköpostiviesti.

Kämäräinen. Kauko. 1986. Taide ja kritiikki. Oulu. Kustannusosakeyhtiö Pohjoinen.

Laine, Inka: Muutama lisäkysymys opinnäytetyöhöni liittyen [online]. Vastaanottaja Aila Varis. Lähetetty 7.3.2006 [viitattu 30.3.2006]. Yksityinen sähköpostiviesti.

Laine, Inka: Vastausta odottava [online]. Vastaanottaja Aila Varis. Lähetetty 13.3.2006 [viitattu 30.3.2006]. Yksityinen sähköpostiviesti.

Lappi-Seppälä, Jussi. 1948. Toivomusaloite N:o 164. Eduskunnan kirjaston arkisto.

Sirén. Annina. 2004. Ars Fennica ja palkitsemisen perusteet. Taidehistorian pro gradu. Jyväskylän yliopisto.

Tampereen kaupunki. 2005. Vuoreksen Mäyrämäen korttelikilpailu. Palkintolautakunnan arvostelupöytäkirja 1.12.2005.

Valkonen, Anne. 1986. Taide rakennetussa ympäristössä. Helsinki: Rakentajain Kustannus Oy

[www-dokumentti] <www.artists.fi/kilpailusaannot.html> (Luettu 11.4.2006.)

Haastattelut

Hakala-Zilliacus, Liisa-Maria. Taidehistorian tohtori. Opetusministeriö. Helsinki. Haastattelu 11.1.2006.

Helin, Pentti. Arkkitehti. Arkkitehtitoimisto Pekka Helin & Co Oy. Haastattelu 17.1.2006.

Kekäläinen, Tarja. Amanuenssi. Oulun Taidemuseo. Oulu. Puhelinhaastattelu 15.3.2006.

Nokkanen, Sari. Toiminnanjohtaja. Suomen Kuvanveistäjäliitto ry. Haastattelu 13.1.2006.

Siukonen, Jyrki. Professori. Kuvataideakatemia, kuvanveiston osaston johtaja. Helsinki. Haastattelu 30.1.2006

LIITE 1

11.1.2006

Aila Varis
Medianomi AMK –opiskelija
viestinnän koulutusohjelma/
kulttuurituottamisen suuntautumisvaihtoehto

Opinnäytetyön aihe liittyy eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailuun

KYSYMYKSIÄ OPINNÄYTETYÖTÄ VARTEN:

- 1) Miksi eduskunnan lisärakennuksen taidekilpailu järjestettiin?
- 2) Voiko taidetta kilpailuttaa?
- 3) Mikä oli taiteen suhde arkkitehtuuriin?
- 4) Mitkä olivat eduskunnan lisärakennukseen valittujen taideteosten merkittävät tekijät?
- 5) Oliko taideteoksille luotu tila jo valmiiksi eduskunnan lisärakennusvaiheessa?
- 6) Miten löydettiin taidekilpailuun saapuneista 1719 ehdotuksesta parhaat teokset?

TUOMARISTO

TAIDEHANKINTATOIMIKUNTA

Kilpailun palkintolautakuntana toimi eduskunnan lisärakennuksen taidehankintatoimikunta, johon kuuluivat puheenjohtajana puhemies Paavo Lipponen ja jäseninä ensimmäinen varapuhemies Markku Koski, toinen varapuhemies Ilkka Kanerva, hallintojohtaja Kari T. Ahonen, intendentti Liisa-Maria Hakala-Zilliacus, arkkitehti Pekka Helin ja Näyttelyvaihtokeskus Framen johtaja Marketta Seppälä. Lisäksi palkintolautakuntaan kuuluivat Suomen Taiteilijaseuran nimeämät jäsenet, taidemaalari Pekka Hepoluhta, kuvataiteilija Jyrki Siukonen ja kuvanveistäjä Jukka Vikberg, sekä Teollisuustaitteen liitto Ornamon nimeämä jäsen, lasिताiteilija Markku Salo. Palkintolautakunnan sihteerinä toimi FM Inka Laine.

Puhemies Paavo Lipposen johtama kilpailun palkintolautakunta valitsi kokouksessaan 5.8.2004 työvaliokunnan, joka avasi lähetykset ja teki palkintolautakunnalle ehdotuksensa kilpailun ratkaisuksi.

TYÖVALIOKUNTA

Työvaliokuntaan kuuluivat filosofian tohtori, intendentti Liisa-Maria Hakala-Zilliacus, arkkitehti Pekka Helin, taidemaalari Pekka Hepoluhta, muotoilija Markku Salo, Näyttelyvaihtokeskus Framen johtaja Marketta Seppälä, kuvataiteilija Jyrki Siukonen ja kuvanveistäjä Jukka Vikberg. Palkintolautakunnan ja työvaliokunnan sihteerinä oli FM Inka Laine.

KUVIA TAIDEKILPAILUN VOITTAJISTA

KUVA 1. Teoksen nimi OMA MAA MANSIKKA

Tekijä Jukka Lehtinen, Lahti

Kohde 1. Istutusallas ulkotilassa pääsisäänkäynnin vieressä

nm: "TILA"
Havainnekuva teoksesta tilassa

KUVA 2. Toistaiseksi nimetön teos

Tekijä Pertti Kekarainen, Helsinki

Kohde 2. Suuren atriumin seinä

KUVA 3. Teoksen nimi PUUN KANSA

Tekijä Aimo Katajamäki, Helsinki

Kohde 3. Sisääntuloaulan seinä

KUVA 4. Teoksen nimi IKKUNA TAIVAALLE

Tekijä Pekka Jylhä, Espoo

Kohde 4. Suuren valiokunnan huoneen katto

KUVA 5. Toistaiseksi nimetön teos

Tekijä Tuula Närhinen, Helsinki

Kohde 5. Pohjakerroksen kokoushuoneiden hyllyt ja lokerot

KUVA 6. Toistaiseksi nimetön teos

Tekijä Markku Arantila, Orivesi

Kohde 6. Lisärakennuksen Eduskuntataloon yhdistävä käytävä

TEOSTEN SIJAINNIPAIKKOJEN KUVAUS

Kohde 1

Istutusallas ulkotilassa pääsisäänkäynnin oikealla puolella

Istutusallas on sijoitettu pihakannelle. Allasta rajaa matala kivimuuri, jonka materiaali on Kalvolan vaaleanpunaista graniittia. Altaan istutukset harkitaan taideteokseen sopiviksi, alustavasti on ajateltu laakakatajaa. Teoksesta riippuen istutukset voidaan jättää myös pois ja korvata muulla pinnoitteella. Teknisistä syistä vettä ei voida altaassa käyttää. Altaan pohjan kantavuus on 1000 kg neliometriä kohti.

Kohde 2

Suuren atriumin sisäseinän osa

Atriumtilaa käytetään ensi sijassa ravintolana. Seinän osa, jolle teos sijoitetaan, sijaitsee avohissiryhmän (liikkuvat lasihissit vasemmalla puolella) ja lasi-ikkunaseinän (oikealla puolella) välissä. Seinän osa on vertikaalinen ja ulottuu neljän kerroksen alueelle. Seinän osalla on kaiuntava vaimentava tehtävä. Se on jaettu neljään suorakaiteen muotoiseen kenttään: ohut harmaaksi maalattu metalliprofiilikehys, akustinen levy pinnoitettu neutraalin harmaaksi värjättyllä puuvillakuitu-ruiskutteen avulla, joka on hierretty. Akustisen levyn takana (näkyvässä) on kapea n. 15 cm ilmarako ja sen takana kantava betoni-seinä, josta teos voidaan kannattaa terästapeilla tai vastaavilla kannakkeilla vaimennuslevyn läpi. Taideteos voi peittää osan vaimentavaa pintaa tai kokonaan. Jos teos on irti vaimentavasta pinnasta, kaiunnan vaimennus toimii. Jos se sijoitetaan rakennetun pinnan päälle, siihen kiinni, tulee teoksen ja sen materiaalin olla vastaavasti kaiuntava vaimentava. Teos saa kattoikkunasta yläpuolelta runsaasti luonnonvaloa. Suora auringonvalo ei käytännössä osu teokseen. Tarvittava keinovalaistus järjestetään teoksen vaatimalla tavalla.

Kohde 3

Sisääntuloaulan seinä

Sisääntuloaula on melko vaatimaton, verraten pieni ja matala tila. Taideteos sijoitetaan ehjälle seinälle tuulikaappia vinosti vastapäätä. Seinä on muurattua kahitiiltä, tasoitettu ja maalattu valkoiseksi. Teos voidaan sijoittaa seinään kiinni tai siitä irti. Teoksen syvyys voi tilan niukkuuden vuoksi olla enintään noin 30 cm. Tarvittava valaistus järjestetään teoksen vaatimalla tavalla.

Kohde 4

Suuren valiokunnan huoneen katto

Tila on ympyrän muotoinen kokoushuone, ei ikkunoita. Tulkkikopit ja säilytyskalusteet ympäröivät tilan. Teos sijoitetaan vaalean tammirima-alakaton alapuolelle. Sen tulee olla kevyt ja litteä. Ripustus alakaton rimojen välistä vajereilla tai ohuilla tangoilla kantavasta välipohjasta. Valaistus järjestetään teoksen vaatimalla tavalla.

Kohde 5

Hyllyt ja lokerot pohjakerroksen kokoushuoneiden seinillä

Kokoushuoneita on seitsemän kappaletta, joissa kussakin on yksi lokero ja yksi hylly, lisäksi tupakkasalonkiin sijoitetaan yksi lokero. Hyllyt ja lokerot sekä seinäverhoukset ovat pääosin puupintaista levyä. Eri huoneissa käytetään Suomessa kasvavia eri puulajeja: mäntyä, koivua, loimukoivua, tervaleppää, vaahteraa, saarnea, lehmusta, jalavaa ja mustapoppelia (kasvoi paikalla). Valaistus järjestetään teoksien vaatimalla tavalla.

Kohde 6

Eduskunnan päärakennuksen ja lisärakennuksen yhdistävä maanalainen käytävä

Tila on noin 105 m pitkä. Lattia punaharmaata kiiltoshiottua graniittilaattaa (Järppilän roosa). Toinen seinä on käsitelty kevyesti kiillotetulla stukkopinnoitteella (valkoisesta hieman vaalean harmaaseen), samoin alakaton pinta. Toinen seinä on mattavalkoiseksi maalattu. Mattaseinälle kohdistuu epäsuora loisteputkivalo. Taideteosta (taideteoksia) varten on alakattoon asennettu virtakisko ja siihen varataan erillisvalaisimet.

<http://www.eduskunta.fi/fakta/lisarakennus/index2.html>